

Вторият пример отново засреща гласове, реално отдалечени през десетилетията. Рода Рода приключва портрета на Яворов в антологията си „Страната на розите“ с изключително високата оценка: „един от най-големите поети на всички времена и народи“²⁸. Към нея той прилага превода на осем стихотворения, които трябва да убедят читателите му във валидността ѝ. Сред тях са „Две души“ и „Хайдушки песни“. Антологията привлича вниманието на ученика Н. Рандов, но това, което силно го впечатлява и изиграва значима роля в биографичния му път на преводач на българската литература, е оценката за поета Яворов: „Присъствието на Яворов или на неговото творчество в съзнанието на моите сънародници не отговаряше по никакъв начин на това изречение“²⁹. Следващият пасаж не споделя къде младежът е видял за себе си отклонението – в прекомерността на оценката за Яворов или в некомпетентността на аудиторията. Вместо това пасажът предлага отговора на възрастния, на опитния преводач и познавач на българската литература: с изключение на кратките енциклопедични статии информация за Яворов липсва; преводите на творби на Яворов са „в повечето случаи незадоволителни“, публикувани са „отгоре на това във второ и третостепенни издания“; дори талантливите преводи на Рода Рода са по-скоро „парафраза“. Има поле на отговорност и то недвусмислено е професионалната сфера на превода, на културните посредници.

Като всяка социална активност, и преводаческото поведение, разбира се, може да бъде обвързвано с оценъчност, чиито критерии да са положени в определен модел на образцовост. Ако въобще е необходимо да се прави, преди това би трябвало да се отсеят самите поведенчески модели. Когато коментира текстовите съотнасяния при Яворов, М. Николов на два пъти, в доста отдалечени отрязъци на изложението си, посочва възможни предтекстове за стихотворението „Две души“: „Изглежда от Надсона Яворов е усвоил израза: „Аз не живея – аз горя“ – у Надсона „Я не жиль, – я горель“ (от стихотворението „Беспокойной душевной жаждой томим“)“³⁰; „Като Фауста, поетът открива в себе си две души – едно вечно раздвоение, постоянна борба между полярни сили [...] Почти повтаря известния стих на Гете „zwei Seelen wohnen, ach, in meiner Brust“ – „В гърдите ми се борят две души“, но го доразвива в своя посока...“³¹ Ако на свой ред се опитаме да „преведем“ изразите „усвоил“, „почти повтаря“,

²⁸ Roda Roda, *Das Rosenland. Bulgarische Gestalten und Gestalter*. Veliko Târnovo, 1996, S. 208.

²⁹ Рандов, Н. *Яворов и Германия*. – В: Цит. съч., с. 553.

³⁰ Николов, М. Цит. съч., с. 44.

³¹ Пак там, с. 80.